

беше нощ-година...” (“Мечта”) - своеобразното Яворово сравнение с пропусната съединителна частица, заместена с тире, носи индивидуалното усещане на лирическия субект за времето, смислово повторено и в заключителните редове на творбата: “нощ-година” и “безсънни нощи” - две взаимно допълващи се синоними не като стилистична фигура, а като психологическа натовареност.

В едни творби нощта е само маркирано астрономическо понятие, рядко обективно безпристрастно, най-често с по-силни или по-слаби емоционални отправки; в други - това е строго личната нощ на лирическия “аз” - например стихотворението “Нощ”. Без да се налага като поетически персонаж, тука нощта е декор, чийто очертавания бързо се размиват, разширяват, губят реални контури, за да прелеят в динамичния душевен ритъм на героя; един полуреален декор, който провокира трескавите видения и се превръща в неотменен техен компонент.

Встъпителната, уводната част, своеобразен пролог, детайлизира картината на нощта в три преливащи се пласта. Първият - анимизирана битийна конкретност - светът на предметите, нощната стая някъде по границата между романтичност и мистичност с далечен намек от древна реалност. И не само тъмнината приближава повседневието до романтичното, а преди всичко личната percepция на лирическия субект, трескав, болезнено свръхчувствителен, който долавя в обикновените предмети многозначно дишане: “вторачен /гъстеещ полумрак наднича,/ подава се от всеки кът”; “възглавие - камък същи,/ леглото - тръне и коприва...” Характерните Яворови сравнения създават странно усещане: наоколо диша тайнствен живот, за който сякаш нямаме достатъчно сетива, но пред нас едно изтънчено световъзприятие ни внушава своите миражи, своя начин вотреагирането на действителността.

Литературните историци отдавна са уточнили биографичните подробности, свързани с творбата - трескавата кошмарна нощ в Анхиало, раздирана от физическо страдание, скорошен спомен, който поетът приема за рамка на своята творба. Не случайно първата публикация е озаглавена “Една нощ”.

Вторият план на декора: космична безбрежност с романтични внушения. Далечно рефлектират пейзажни контури от поемите на Байрон и Лермонтов. И между тези два пласта - нощната стая и нощното небе - или по-точно в самите тях, с разкъсваща болка ли-